

แนะนำหนังสือ

ศุภลักษณ์ พรกุลวัฒน์*

งานเขียนเรื่อง “จักรวรรดินิยมญี่ปุ่นกับพัฒนาการทุนนิยมไทย ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1-2 (พ.ศ. 2457-2484)” ของ อาจารย์พรณี บัวเล็ก เป็นผลงานวิจัยชิ้นหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการศึกษาทางประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมาก งานชิ้นนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของทุนนิยมญี่ปุ่นซึ่งเป็นกลุ่มทุนที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากกลุ่มทุนอื่น ๆ ที่มีต่อเศรษฐกิจไทย ดังจะเห็นได้จากการขยายตัวของทุนกลุ่มนี้ซึ่งได้ก้าวเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญต่อพัฒนาการของการเกิดนายทุนแห่งชาติขึ้นในประเทศไทย เนื้อหาในแต่ละบทของหนังสือเล่มนี้มีใจความสำคัญดังนี้คือ

ในบทที่ 1 จะกล่าวถึงการเข้ามาสู่เศรษฐกิจไทยของทุนนิยมญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2457-2484) โดยได้ศึกษาถึงบทบาทของญี่ปุ่นในเศรษฐกิจสังคมไทย การจัดตั้งสมาคมไทย-ญี่ปุ่น และการบอยคอต (Boycott) สินค้าญี่ปุ่นในไทยในช่วงเวลาดังกล่าว

นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นต้นมา ญี่ปุ่นได้เข้ามามีบทบาทในเศรษฐกิจไทยแข่งขันกับอังกฤษและฝรั่งเศสซึ่งเป็นชาติที่มีบทบาทในเศรษฐกิจไทยมากกว่าชาติอื่น ๆ สินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นสามารถเอาชนะสินค้านำเข้าจากอังกฤษได้ในตอนปลายทศวรรษ 2470 เนื่องจากสินค้าญี่ปุ่นมีราคาถูกเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของไทยในขณะนั้นเป็นอย่างมาก ทำให้สินค้าญี่ปุ่นสามารถจำหน่ายได้อย่างดีในตลาดของไทย สินค้าญี่ปุ่นจึงได้แทรกและแผ่กระจายเข้าสู่ชนบทของไทยพร้อมกับการขยายตัวทางการผลิตข้าว การเปลี่ยนแปลงระบอบนิยมในการบริโภคของชาวชนบทไทย และการล่มสลายของอุตสาหกรรมพื้นบ้าน

เมื่อสินค้าญี่ปุ่นได้แทรกตลาดเข้ามา พ่อค้าชาวจีนซึ่งเคยจำหน่ายสินค้าให้กับชาวยุโรปและจำหน่ายสินค้าเกษตรที่นำเข้าเองจากเมืองจีนจึงได้หันมาขายสินค้าให้กับชาวญี่ปุ่น โดยวิธีการนำเข้าสินค้าญี่ปุ่นจากเมืองท่าใหญ่ ๆ เอง และการจำหน่ายสินค้าที่บริษัทญี่ปุ่นนำเข้าอีกทีหนึ่ง การจำหน่ายสินค้าญี่ปุ่นทั้ง 2 วิธีนี้ทำให้พ่อค้าจีนได้รับผลกำไรมาก ทำให้พ่อค้าที่ขายสินค้านำเข้าซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงพ่อค้าเล็ก ๆ บนถนนราชวงศ์ ทรงวาด และในตลาดสำเพ็ง เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในธุรกิจของไทย

การที่พ่อค้าจีนโดยเฉพาะพ่อค้าจำหน่ายสินค้านำเข้า เติบโตขึ้นจากการจำหน่ายสินค้าให้แก่บริษัทญี่ปุ่น ทำให้การบอยคอต (Boycott) สินค้าญี่ปุ่นซึ่งดำเนินไปภายใต้อุดมการณ์รักชาติจีนของชุมชนจีนในประเทศไทยไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากพ่อค้าจีนเห็นว่าการบอยคอต (Boycott) สินค้าญี่ปุ่นคือการ

* นักวิชาการอิสระ

ทำลายธุรกิจและทำลายตัวเอง ดังนั้นพ่อค้าจีนส่วนใหญ่จึงปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือ และหันกลับมาขายสินค้าญี่ปุ่นตามเดิม

บทบาทของพ่อค้าจีนในระยะนี้จึงมีส่วนอย่างสำคัญต่อชัยชนะของทุนนิยมญี่ปุ่นเหนือทุนนิยมตะวันตก ด้วยการที่ทุนนิยมญี่ปุ่นสามารถอาศัยทุนนิยมจีนซึ่งเคยรับใช้ทุนนิยมตะวันตกให้มาเป็นลูกน้องรับใช้ทุนกลุ่มตนได้นั่นเอง ถึงแม้ว่าการชักนำให้ทุนนิยมจีนมาเป็นลูกน้องและรับใช้กลุ่มของตนนั้นไม่ได้เป็นไปอย่างสะดวกและง่ายดาย เนื่องจากต้องเผชิญกับกระแสชาตินิยมจีนต่อต้านญี่ปุ่นที่มีอยู่ในชุมชนจีนขณะนั้น แต่ความสำเร็จครั้งนี้ก็แสดงให้เห็นถึงพลังความแข็งแกร่งของทุนนิยมญี่ปุ่นได้อย่างชัดเจนทีเดียว

การที่บริษัทญี่ปุ่นมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับรัฐบาลญี่ปุ่น ด้วยการอาศัยรัฐบาลของตนกรุยเส้นทางการค้าให้ นั่นก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้สินค้าญี่ปุ่นสามารถประสบความสำเร็จในการเข้าสู่ตลาดของไทย ทำให้บริษัทญี่ปุ่นสามารถหาข้อมูลเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ทางการค้าจากรัฐบาลไทยได้สะดวก ดังจะเห็นได้จากในการเจริญความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยและญี่ปุ่น จะพบว่าบริษัทญี่ปุ่นได้เป็นกลุ่มคนสำคัญในคณะผู้แทนของรัฐบาลญี่ปุ่นในการเจรจาหรือสร้างข้อตกลงต่าง ๆ ด้วย นอกจากนี้บริษัทญี่ปุ่นยังได้มีการจัดตั้งสมาคมทางการค้า รวมทั้งจัดตั้งสมาคมทางสังคม วัฒนธรรม และทางศาสนาด้วย ซึ่งสมาคมในหลายรูปแบบเหล่านี้ล้วนแต่มีบทบาทในการช่วยส่งเสริมการค้าของบริษัทญี่ปุ่นทั้งสิ้น โดยมีบริษัทธุรกิจของญี่ปุ่นอยู่เบื้องหลังการดำเนินงานของสมาคม และได้ใช้สมาคมเหล่านี้เป็นคู่ทางหนึ่งในการหาข้อมูลทางการค้าในไทย

ส่วนในบทที่ 2 ได้มีการกล่าวถึงเศรษฐกิจไทยและญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยได้ศึกษาถึงการร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับญี่ปุ่นใน 3 ด้านหลัก ๆ คือ ด้านการเงิน ด้านการค้า และด้านอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นไปในลักษณะที่ฝ่ายไทยเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบในทุก ๆ ด้าน กล่าวคือ

ในด้านการเงิน ประเทศไทยและญี่ปุ่นได้ทำสัญญาให้เครดิตซึ่งกันและกัน ประเทศไทยสามารถแสวงหาผลประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนเครดิตนี้ ทำให้ไทยต้องอยู่ในสภาพเป็นผู้จัดหาเงินให้กองทัพญี่ปุ่นใช้ซื้อสินค้าต่าง ๆ เพื่อเลี้ยงทหารญี่ปุ่นในประเทศไทยและทหารญี่ปุ่นที่ประจำการตามที่ตั้งต่าง ๆ ในเอเชีย รวมทั้งยังต้องลดค่าเงินบาทให้เท่ากับราคาเงินเยนด้วย

ในด้านการค้า ประเทศไทยได้กลายเป็นแหล่งจัดหาทรัพยากรให้แก่ประเทศญี่ปุ่นในช่วงสงคราม ความต้องการทรัพยากรธรรมชาติจากไทยจำนวนมาก ทำให้พ่อค้าญี่ปุ่นไม่ได้จำกัดบทบาททางการค้าของตนเองอยู่ในระดับการควบคุมสินค้าเข้าและสินค้าออกเท่านั้น แต่ยังเข้าไปแทรกแซงการค้าในระดับท้องถิ่นด้วย พ่อค้าญี่ปุ่นจำนวนมากดำเนินธุรกิจแข่งขันกับพ่อค้าจีนในตลาดสำเพ็ง เยวราช

ราชวงศ์ นอกจากนี้ยังเข้าไปทำการซื้อขายสินค้าเองในต่างจังหวัดด้วย การเข้าถึงต้นตอของแหล่งผลิตทำให้พ่อค้าญี่ปุ่นดำเนินธุรกิจไทยแบบไม่จำเป็นต้องอาศัยหรือพึ่งพิงชาวจีนในการทำการค้ามากนัก ขณะที่พ่อค้าท้องถิ่นหรือพ่อค้าจีนกลับจำเป็นต้องพึ่งพิงพ่อค้าญี่ปุ่นในการซื้อสินค้ามาจำหน่าย นอกจากนี้พ่อค้าท้องถิ่นยังต้องอาศัยบริษัทญี่ปุ่นในการส่งสินค้าออกอีกด้วย

จากการที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศเดียวที่ติดต่อกับค้ากับไทยในระหว่างสงคราม พ่อค้าจีนจึงไม่อาจปฏิเสธที่จะขายสินค้าญี่ปุ่นได้ ถึงแม้ว่าในระหว่างสงครามจะมีขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นเกิดขึ้นมากมาย พฤติกรรมที่พ่อค้าจีนมักใช้ในระหว่างสงครามคือ ในทางการเมืองต่อต้านญี่ปุ่น แต่ในทางธุรกิจแล้วจำเป็นต้องร่วมมือกับญี่ปุ่น พ่อค้าจีนจำนวนมากส่งเงินไปสนับสนุนกองทัพจีนต่อต้านญี่ปุ่น โดยหารายได้จากการขายสินค้ากับญี่ปุ่น

ในด้านอุตสาหกรรม การร่วมมือระหว่างไทยและญี่ปุ่นในสงครามครั้งนี้ รัฐบาลไทยได้คาดหวังว่าญี่ปุ่นจะช่วยเหลือทางด้านเทคโนโลยีการผลิตและนำไทยให้หลุดพ้นจากอำนาจของจักรวรรดินิยมตะวันตกในเรื่องอุตสาหกรรม แต่ปรากฏว่าความคาดหวังของรัฐบาลไทยล้มเหลว เนื่องจากในระหว่างสงครามรัฐบาลญี่ปุ่นไม่อนุญาตให้นำเครื่องจักรที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมออกนอกประเทศ ถึงแม้ว่าจะได้มีการจัดตั้งบริษัทร่วมระหว่างไทยและญี่ปุ่นแล้วก็ตาม การนำเครื่องจักรออกนอกประเทศก็ยังคงมีอุปสรรคอยู่

ประเทศไทยเป็นแหล่งจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญของญี่ปุ่น โรงงานเหล่านี้ได้ผลิตสินค้าส่งมอบให้กองทัพญี่ปุ่นในไทย โดยแบ่งออกเป็นสินค้าเบ็ดเตล็ด อาหาร เคมี พอกหนัง ทอผ้า เครื่องเหล็ก และเครื่องจักรกล นอกจากการเข้ามาจัดตั้งโรงงานแล้ว บริษัทญี่ปุ่นได้เข้าซื้อกิจการโรงงานของชาวจีนที่ดำเนินอยู่ในขณะนั้นด้วย ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยได้พยายามขัดขวางพ่อค้าชาวจีนเหล่านี้แต่ก็ทำไม่สำเร็จ ปรากฏว่ายังมีโรงงานของชาวจีนอีก 50 กว่าแห่ง ที่ทำสัญญาผลิตสิ่งของส่งกองทัพญี่ปุ่น

ด้วยวิธีการจัดตั้งโรงงานในไทย ซื่อกิจการของพ่อค้าจีน และทำสัญญากับพ่อค้าจีนให้ผลิตสินค้าให้ โรงงานอุตสาหกรรมในไทยซึ่งมีอยู่มากมายในขณะนั้นจึงอยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพญี่ปุ่นเกือบทั้งหมด สินค้าที่ผลิตได้คนไทยไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริโภค ในทางตรงกันข้ามกลับต้องเผชิญกับการขาดแคลนสินค้าในการบริโภคด้วย เนื่องจากโรงงานที่เคยผลิตสินค้าให้หันไปผลิตสินค้าขายกองทัพญี่ปุ่นเท่านั้น

การร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพาถูกดำเนินไปภายใต้ระบบอภิสิทธิ์และการคุ้มครองของกองทัพญี่ปุ่น การทำสัญญาพันธมิตรร่วมรุกรบระหว่างไทยและญี่ปุ่นได้กลายเป็นข้ออ้างที่สำคัญในการดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ รัฐบาลญี่ปุ่นและกองทัพญี่ปุ่นได้ใช้

ข้ออ้างเรื่องสัญญาเข้ามาบังคับให้รัฐบาลไทยจัดหาเงิน สิ่งของ และอำนวยความสะดวกในการซื้อขายสินค้าต่าง ๆ ให้

บริษัทเอกชนของญี่ปุ่นก็เช่นกัน ในการดำเนินธุรกิจของไทย มักจะใช้ข้ออ้างว่าดำเนินงานให้กับกองทัพญี่ปุ่นเพื่อขอความสะดวกในการซื้อขายสิ่งต่าง ๆ ยกเว้นภาษี หรือผ่านแดนโดยไม่ต้องขออนุญาตและตรวจค้น ในบางครั้งสินค้าที่บริษัทญี่ปุ่นจัดซื้อเป็นสินค้าผูกขาดและต้องห้าม ต้องดำเนินการโดยรัฐบาลเท่านั้น เช่น หนังสืว และไม้ เมื่อบริษัทญี่ปุ่นใช้ข้ออ้างว่าจัดซื้อให้กองทัพญี่ปุ่น เจ้าหน้าที่ของไทยก็ไม่กล้าแตะต้อง ภายใต้ระบบอภิสิทธิ์และได้รับการคุ้มครองจากกองทัพญี่ปุ่นนี้ ทำให้บริษัทญี่ปุ่นดำเนินการค้าในไทยได้อย่างสะดวก เพราะฝ่ายไทยเองก็หวาดกลัวกองทัพญี่ปุ่น

ความต้องการสินค้าเกษตรจากไทยของญี่ปุ่น เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้มีการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจขึ้นหลายแห่ง เช่น กรณีการจัดตั้งบริษัทข้าวไทยในปี พ.ศ. 2481 ในระยะก่อนสงคราม ญี่ปุ่นต้องการข้าวจากไทยจำนวนมาก แต่การค้าข้าวและการขนส่งข้าวไทยอยู่ในมือของพ่อค้าและกรรมกรชาวจีน ด้วยเหตุนี้การซื้อข้าวจากไทยของญี่ปุ่นจึงมีอุปสรรคตลอดเวลา พ่อค้าและกรรมกรบางกลุ่มไม่ค้าข้าวและขนข้าวให้ญี่ปุ่น เนื่องจากชุมชนจีนในไทยบอยคอต (Boycott) สินค้าญี่ปุ่น ทั้งรัฐบาลและเอกชนญี่ปุ่นได้ผลักดันให้รัฐบาลไทยทำการปฏิรูปการค้าข้าว ขจัดชาวจีนออกจากธุรกิจการค้าข้าว ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ก็สอดคล้องกับความคิดชาตินิยมที่ต่อต้านชาวจีนของผู้นำในขณะนั้น

สำหรับการจัดตั้งองค์การหนังสือต่วนั้น มีข้อแตกต่างจากบริษัทข้าวไทย รัฐบาลจัดตั้งองค์การหนังสือต่วนี้เพื่อจะกีดกันการซื้อหนังสือต่วนีของญี่ปุ่น เนื่องจากเห็นว่าหนังสือต่วนีเป็นยุทธปัจจัยที่สำคัญ หากปล่อยให้ญี่ปุ่นกว้านซื้อออกนอกประเทศไปหมดก็จะเกิดการขาดแคลน จึงสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์การหนังสือต่วนีขึ้นมาทำการผูกขาดซื้อหนังสือต่วนี อย่างไรก็ตามการจัดตั้งองค์การหนังสือต่วนีนี้ก็เกิดจากแรงกระตุ้นที่สำคัญของการเข้ามาทำการซื้อหนังสือต่วนีของญี่ปุ่น จึงนับว่าญี่ปุ่นเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลักดันให้ไทยดำเนินนโยบายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจหรือดำเนินทุนนิยมโดยรัฐให้เกิดขึ้นนั่นเอง

ในบทที่ 3 เป็นการกล่าวถึงบทบาทของพ่อค้าบนเส้นทางสายมรณะ โดยได้ศึกษาตั้งแต่ความเป็นมาของการสร้างเส้นทางสายมรณะดังกล่าว การจัดหาและการว่าจ้างกรรมกรจีน การจัดหาและการจำหน่ายเงินให้แก่กรรมกรจีน และการจัดหาวัสดุสำหรับการสร้างทางรถไฟ

การสร้างทางรถไฟสายไทย-พม่า เป็นกรณีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดี ในการจัดสร้างทางรถไฟสายนี้ รัฐบาลไทยต้องทำหน้าที่จัดหาเงินให้กองทัพญี่ปุ่นใช้ซื้อสิ่งของอุปกรณ์ที่จำเป็นต่าง ๆ ในประเทศไทย นอกจากนี้ยังต้องจัดหาสิ่งต่าง ๆ ที่กองทัพญี่ปุ่นต้องการ ได้แก่ ไม้หมอน หิน กรวด หวาย ฯลฯ ตลอดจนจัดหากรรมกรในการสร้างทางสายนี้

ตามที่กองทัพญี่ปุ่นร้องขอ และยังได้เปิดโอกาสให้กองทัพญี่ปุ่นใช้ทรัพยากรธรรมชาติของไทยในการจัดสร้างทางรถไฟสายนี้อย่างสะดวกอีกด้วย

พ่อค้าเป็นกลุ่มสำคัญกลุ่มหนึ่งในการสนับสนุนให้กองทัพญี่ปุ่นสามารถจัดสร้างเส้นทางสายนี้ได้สำเร็จ ความร่วมมือของพ่อค้าเกิดจากสาเหตุ 2 ประการคือ ความจำเป็น เนื่องจากवादกลัทธิพิลของกองทัพญี่ปุ่นในไทยขณะนั้น การเข้าร่วมของสมาคมพาณิชย์จีนในการก่อสร้างเส้นทางสายนี้เป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงถึงสภาพของพ่อค้าจีนที่ต้องเผชิญกับอิทธิพลของกองทัพญี่ปุ่น และการบีบบังคับของรัฐบาลไทยในขณะนั้นซึ่งมีนโยบายต่อต้านคนจีน สมาคมพาณิชย์จีนจำเป็นต้องจัดหาชาวจีนด้วยกันจัดส่งไปเป็นกรรมกรสร้างทางรถไฟสายนี้ นอกจากนี้ยังต้องหาเงินโดยการออกเรียไจจากพ่อค้าด้วยกันเพื่อเป็นกองทุนในการจัดส่งกรรมกรจีนไปทำงานที่จังหวัดกาญจนบุรี การที่สมาคมพาณิชย์จีนต้องทำเช่นนี้ก็เพื่อความผาสุกของชุมชนจีนในไทยโดยส่วนรวม

อีกสาเหตุหนึ่งของการเข้าร่วมของพ่อค้าในการสร้างทางสายนี้ก็คือ ผลประโยชน์ตอบแทนมหาศาล การสร้างทางรถไฟสายนี้เป็นโครงการขนาดใหญ่ กองทัพญี่ปุ่นได้ใช้จ่ายเงินจำนวนมากระหว่างสร้างทางสายนี้ พ่อค้าหลายคนได้เข้าร่วมค้าขายกับกองทัพญี่ปุ่นและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนมากมาย

นอกจากกองทัพญี่ปุ่นจะอาศัยให้รัฐบาลไทยช่วยจัดหาพ่อค้าเพื่อทำหน้าที่จัดหาสินค้าให้กับกองทัพญี่ปุ่นแล้ว อีกวิธีการหนึ่งที่กองทัพญี่ปุ่นใช้คือ การร่วมมือกับกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่นในการจัดหาสิ่งของที่กองทัพญี่ปุ่นต้องการ การที่กองทัพญี่ปุ่นต้องร่วมมือกับกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น เนื่องจากสิ่งของที่กองทัพญี่ปุ่นต้องการนั้นบางครั้งละเมิดกฎหมายไทย

เรื่องของการละเมิดกฎหมายไทย ไม่ว่าจะเป็นการตัดไม้ หรือการค้าฝิ่นเถื่อนให้แก่กรรมกรสร้างทางสายนี้มีอยู่ตลอดเวลา โดยที่รัฐบาลไทยไม่สามารถทำอะไรได้ ต้องปล่อยให้ดำเนินต่อไปโดยรัฐบาลทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นในเหตุการณ์เหล่านั้น สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ความสัมพันธ์ของไทยกับญี่ปุ่นในสงครามครั้งนี้ได้ดีว่าไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบ รัฐบาลญี่ปุ่นและกองทัพของญี่ปุ่นจะได้รับในสิ่งที่ต้องการเสมอ ความอยู่รอดของรัฐบาลไทยก็ขึ้นอยู่กับว่ากองทัพญี่ปุ่นจะสนับสนุนหรือไม่

สำหรับในบทที่ 4 ซึ่งเป็นบทส่งท้ายของหนังสือเล่มนี้ อาจารย์พรณีได้ชี้ให้เห็นว่าการร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา แม้ว่าโดยส่วนรวมแล้วจะไม่เกิดผลดีต่อสังคมไทย ประชาชนต้องพบกับภาวะเงินเฟ้อ ขาดแคลนสินค้าในการอุปโภคและบริโภค โดยเฉพาะเสื้อผ้าและยารักษาโรค แต่อย่างไรก็ตาม สงครามได้สร้างคนกลุ่มหนึ่งขึ้นมาคือ **เศรษฐีสงคราม** ซึ่งมีจำนวนไม่น้อย

เศรษฐีสงครามนี้เกิดขึ้นใน 2 ลักษณะคือ ขายและกักตุนสินค้าที่หายากในระหว่างสงคราม สงครามถือว่าเป็นโอกาสทองของพ่อค้าที่จะเพิ่มราคาสินค้าสูงขึ้นตามความต้องการ ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้

ในสงครามครั้งนี้ได้ตีว่าไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบ รัฐบาลญี่ปุ่นและกองทัพของญี่ปุ่นจะได้รับในสิ่งที่ต้องการเสมอ ความอยู่รอดของรัฐบาลไทยก็ขึ้นอยู่กับว่ากองทัพญี่ปุ่นจะสนับสนุนหรือไม่

สำหรับในบทที่ 4 ซึ่งเป็นบทส่งท้ายของหนังสือเล่มนี้ อาจารย์พรณีได้ชี้ให้เห็นว่าการร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา แม้ว่าโดยส่วนรวมแล้วจะไม่เกิดผลดีต่อสังคมไทย ประชาชนต้องพบกับภาวะเงินเฟ้อ ขาดแคลนสินค้าในการอุปโภคและบริโภค โดยเฉพาะเสื้อผ้าและยารักษาโรค แต่อย่างไรก็ตาม สงครามได้สร้างคนกลุ่มหนึ่งขึ้นมาคือ **เศรษฐีสงคราม** ซึ่งมีจำนวนไม่น้อย

เศรษฐีสงครามนี้เกิดขึ้นใน 2 ลักษณะคือ ขายเป็นและกักตุนสินค้าที่หายากในระหว่างสงคราม สงครามถือว่าเป็นโอกาสทองของพ่อค้าที่จะเพิ่มราคาสินค้าสูงขึ้นตามความต้องการ ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้ออกมาตรการต่าง ๆ ควบคุมก็ตาม แต่มาตรการเหล่านั้นก็ไม่ได้ผล ความต้องการสินค้าของราษฎรมีสูง สินค้าจึงถูกขายกันในตลาดมืดด้วยราคาสูง พ่อค้าจึงสามารถสร้างความร่ำรวยจากการขายสินค้าในระหว่างสงครามจำนวนมาก

การร่วมมือค้าขายระหว่างพ่อค้าและกองทัพญี่ปุ่นเป็นอีกลักษณะหนึ่งที่สามารถสร้างความร่ำรวยให้แก่พ่อค้า พ่อค้าที่ดำเนินการลักษณะนี้จะร่ำรวยกว่าในลักษณะแรก ในระหว่างสงคราม พ่อค้าเงินจำนวนมากไม่ยอมขายสินค้าให้กับคนไทยเลยเนื่องจากเห็นว่าขายสินค้าให้กับญี่ปุ่นได้กำไรดีกว่า เพราะฝ่ายญี่ปุ่นมีศักยภาพในการซื้อสูงกว่าคนไทย เศรษฐีสงครามเหล่านี้ได้กลายเป็นกลุ่มชนชั้นนำทางเศรษฐกิจของไทยในยุคต่อมา

งานเขียนของอาจารย์พรณี บัวเล็ก ขึ้นนี้ เป็นผลงานที่น่าสนใจอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในประเทศไทยขณะนี้ การได้ทราบรากเหง้าของนายทุนแห่งชาติกลุ่มหนึ่งที่พัฒนาเติบโตขึ้นมาจากสงครามโลกครั้งที่ 1 เรื่อยมาจนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 คงจะสะท้อนให้เห็นภาพของนายทุนไทยในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ใบสมัครสมาชิกวารสารญี่ปุ่นศึกษา

ข้าพเจ้ามีความประสงค์ที่จะเป็นสมาชิก วารสารญี่ปุ่นศึกษา มีกำหนด.....ปี
ตั้งแต่ฉบับเดือน.....ถึงฉบับเดือน.....ประจำปี พ.ศ. 25.....

โปรดส่งวารสารไปยัง

น.ส./นาง/นาย.....นามสกุล.....อายุ.....ปี อาชีพ.....
บ้านเลขที่.....ซอย.....ถนน.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
หรือที่ทำงาน.....
โทร.....

อัตราค่าสมาชิก ปีละ 195 บาท (2 เล่ม พร้อมค่าจัดส่ง)

ราคาเล่มละ 100 บาท

ข้าพเจ้าส่ง ☐ ตัวแลกเงิน ☐ ธนาณัติ ☐ เช็คไปรษณีย์
จำนวน.....บาท () มาพร้อมนี้

หมายเหตุ ส่งจ่ายโครงการญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา

อาคารศูนย์ญี่ปุ่นศึกษา ปท.มธ. ศูนย์รังสิต 12121

ลงชื่อ.....

วันที่.....

ส่ง

โครงการญี่ปุ่นศึกษา

สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา

อาคารศูนย์ญี่ปุ่นศึกษา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

ปทุมธานี 12121

ไทย-ญี่ปุ่นศึกษา

เจ้าของ

โครงการญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สนับสนุนโดย

มูลนิธิญี่ปุ่น สำนักงานประจำกรุงเทพฯ

ที่ปรึกษา

รศ.ดร.เมธี ครองแก้ว, Mr. J. Komatsu

บรรณาธิการ

ผศ.ยุพา คลังสุวรรณ, ผศ. สุดา วิศรุตพิชญ์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมศักดิ์ เต็มบุญเลิศชัย, รศ.ดร.มารีสา พงษ์ธนยन्दกิจ
รศ.กมล ฉายาวัฒนะ, รศ.ไว จามรमान, นางสาวศุภลักษณ์
พรกุลวัฒน์, นางสาวสมรภัช ชัยสิงห์กานานนท์,
นาย เชาวเลิศ มากสมบุญ
วิริยะ สว่างโชติ
วัลลก สว่างโชติ

ศิลปกรรม

ออกแบบปก

สำนักงาน

โครงการญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสิต ปทุมธานี
โทร. 5160040-2, 5164967-9

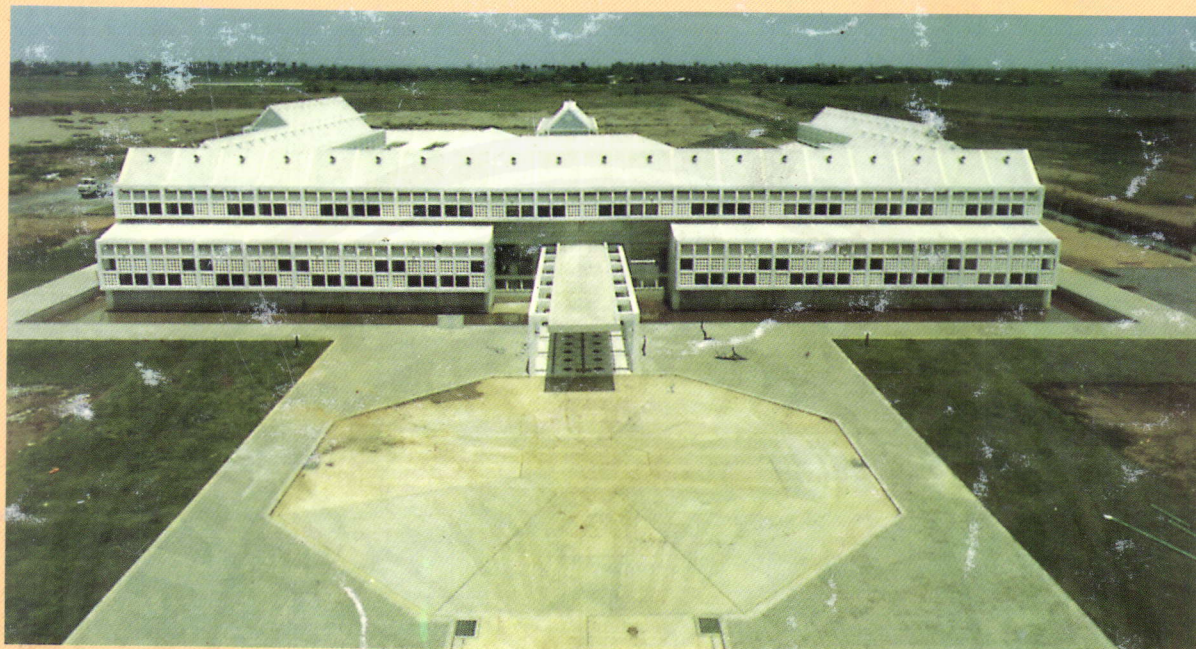
จัดจำหน่าย

ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
โทร. 2216111 ต่อ 4190-4

พิมพ์ที่

บริษัท เปเปอร์ บ็อกซ์ (ประเทศไทย) จำกัด
โทร. 5194676-80 แฟกซ์ 5101694
มูลนิธิญี่ปุ่น สำนักงานประจำกรุงเทพฯ
159 อาคารเสริมมิตร ชั้น 10 สุขุมวิท 21 ถ.อโศก กทม.10110
โทร. 2608560-4

*An Ideal Place for Seminars with Warm
Welcome In A Japanese Atmosphere*

AT
JAPANESE STUDIES CENTER

THAMMASAT UNIVERSITY
RANGSIT CAMPUS

Conference room

A.V. Room

Japanese garden

Facilities include main conference room, four seminar rooms,
recreational lounge, dining room and 30 twin-bedrooms with private baths.

FOR RESERVATION OR MORE INFORMATION, PLEASE CONTACT :

**JAPANESE STUDIES CENTER
INSTITUTE OF EAST ASIAN STUDIES
THAMMASAT UNIVERSITY, RANGSIT CAMPUS
TEL. 5160040 - 2, 5164967 - 9**